

TUULA TEERI

ESA SAARINEN – OMIA POLKUJAAN KULKEMALLA AALTO-YLIOPISTON KÄRKIJUTUKSI

JAAKKO KORHOSEN HAASTATELTAVANA AALTO-YLIOPISTON REHTORI TUULA TEERI

ehdori Tuula Teeri on innoissaan. Hän on juuri edellisellä viikolla tavannut Esa Saarisen, joka Teerin sanojen mukaan toimi Aalto-yliopiston johtoryhmän ”coachina”.

- Esa piti aivan loistavan esityksen inspiroivasta johtamisesta, ja olemme kaikki vielä ihan sfääreissä sen takia.

Olen tullut tapaamaan Teeriä *Lämpömiehenkujalle*, kuten Aalto-yliopistossa on tapana kutsua Otaniemen kampuksella sijaitsevaa yliopistojohdon rakennusta. Saarisen edeltävän viikon tilaisuus on ollut johtoryhmälle todella antoisa. Teeri kertoo vaikuttuneena, miten Saarinen oli tilaisuudessa koskettanut keskeisiä kysymyksiä ”synnyttäen aivomyrskyn”.

- Luulen, että tämä kevät tulee olemaan Esan luennon pureksimisaikaa. Se oli todella merkityksellinen tilanne. Ymmärsin heti miksi Esan pitämiin tilaisuuksiin mennään. Se ei todellakaan ollut mitään kevyttä viihdettä vaan asiaa, ja se oli esitetty sellaisella tavalla, että se oli helppo ottaa vastaan.

Saarisen yliopistojohdolle juuri pitämä tilaisuus on siis onnistunut todella hyvin, mutta miten tiet ovat johtaneet tänne?

Teeri muistaa Saarisen hyvin jo 70-luvulta. Teeri opiskeli Helsingin yliopistossa biologiaa perinnöllisyystieteiden laitoksella, jonne oli kantautunut maine ”kulttiprofessorista”, kuten hän asian ilmaisee. Saarisen luennoille hän ei päätenyt, mutta Saarinen oli innostanut opiskelijaporukan opiskelemaan biologian lisäksi myös filosofiaa. Varsinainen kohtaaminen Saarisen kanssa tapahtui kuitenkin vasta 2000-luvulla, kun Teerin ura suuntautui Ruotsista takaisin Suomeen. Teeristä oli tulossa aloittavan Aalto-yliopiston rehtori, kun Saarinen pyysi erään tilaisuuden jälkeen häntä ”ihan spontaanisti” illalliselle.

- Vaihdoin ajatuksia Aallosta. Aalto ei ollut vielä edes alkanut, olin alkavan yliopiston rehtori ja Esa oli uuden syntyvän yliopiston professori. Meillä oli hirveän kiva keskustelu mahdollisuuksista.

Merkittävää oli se tapa, jolla Saarinen Teeriin suhtautui: Saarinen suhtautui häneen uteliaasti ihmisenä, ei vain Aalto-yliopiston rehtorina. Sittemmin Teeri on tavannut Saarisen joitakin kertoja, ja kaikki ne kerrat ovat olleet jollakin tavalla merkittäviä. Saarinen on ollut mukana muun muassa eri sidosryhmien kanssa käydyissä keskusteluissa Aalto-yliopiston säätiön hallituksen puheenjohtaja Matti Alahuhdan kutsumana. Teeri muistaa myös hyvin, kun Saarinen kutsui hänet vieraaksi *Filosofia ja systeemiajattelu* -luentosarjalleen.

- Olin samassa luentosarjassa puhumassa, jossa olivat aiemmin puhuneet esimerkiksi Matti Alahuhta ja Kirsti Paakkanen. Sekin oli aika siinä alkuvaiheessa, kun olin juuri tullut Ruotsista Aalto-yliopiston rehtoriksi. Kohosin ihan uuteen luokkaan omissakin silmissäni, kun Esa kutsui minut sinne luentosarjaan puhumaan. Esan arvovalta on hirveän konkreettista sen hänen oman tekemisensä kautta.

- Kun olin siinä tilanteessa, minusta tuntui, että keskustelin kahdestaan Esan kanssa, vaikka siinä oli monta sataa ihmistä läsnä. Tuntui, että olisin turvallisessa huoneessa. Esassa on sellainen uteliaisuus, joka siinä illallisellakin tuli esille. Hän suhtautuu jokaiseen positiivisen uteliaasti. Esalla on luontainen kyky luoda yhteyksiä erilaisiin ihmisiin riippumatta siitä mikä heidän taustansa on. Hän on meidän ensimmäisen vuoden opiskelijoidemme kanssa yhtä hyvä kaveri kuin Matti Alahuhdan kanssa. Mielestäni Esalla on hirveän ihana, aito, avoin ja ennakkoluuloton suhtautuminen ihmisiin yleensäkin.

Saarisen persoona ja hänen suhtautumisensa ihmisiin on tehnyt Teeriin vaikutuksen, ja niin on tehnyt myös Saarisen luennointityyli. Teeri on päässyt osallistujana kokemaan Saarisen luennointityylin vaikutuksen.

- Ne tilanteet ovat ihan hirveän antoisia. Ne ovat sellaisia elämyksiä, joihin on kiva mennä sen lisäksi, että ne ovat hyödyllisiä. Siellä saa paljon aikaan, se ei ole sellaista karttakepillä päättämistä. Se on se sisäinen prosessi, jonka se saa käyntiin, se on merkityksellinen asia. Luennot ovat kuin jokin esitys tai konsertti, jossa Esa on orkesterinjohtaja ohjaten tilaisuuden tunneloja ja prosesseja kuin sävelmää.

Teerin mukaan Saarinen saa ihmiset käyttämään positiivisuuttaan ja omia voimavarojaan sekä luomaan sellaista ilmapiiriä, jossa asiat voivat tapahtua. Hänen luentojaan jälkeen ”on vaan tosi hyvä olla”. Saarisen luentotilanteiden tunneskaala on laaja: hän koskettaa, yllättää, huvittaa ja saattaa jopa järkyttää meitä. Osin hämmästyttävääkin on se laaja ihmisten kirjo, joka samassa tilaisuudessa voi olla läsnä.

- On aikamoinen taito pystyä asettamaan se viesti niin, että se puhuttelee yhtälailla opiskelijaa kuin pörssiyrityksen pääjohtajaa. Se on aikamoinen skaala inhimillisyyttä eri muodoissaan.

- Esalle massaluento ei tarkoita sitä, että hän puhuu massalle. Se tarkoittaa, että hän puhuu 200 tai 700 yksilölle. Miten hän pystyy saamaan osallistujan kokemaan, että se on vuorovaikutusta hänen kanssaan tai sen henkilön kanssa, joka siellä on vieraana? Se on ihan ilmiömäinen taito, se syvä inhimillisyys ja se miten Esa osaa käyttää sitä. Se on jotakin mistä olen ollut tosi vaikuttunut Esan suhteen. Nyt alan miettiä, että Esalla on luennolla 700 ihmistä ja minulla on Aallossa 400 professoria. Miten voisin luoda professoreille sellaisen kokemuksen, että puhun heille jokaiselle?

Kaiken ihmettelevän arvostuksen keskellä Teeri tiedostaa, että Saariseen suhtautuminen ei välttämättä ole helppoa. Ennakkoluuloja voivat herättää niin Saarisen pukeutuminen kuin käsitukset filosofiasta yleensä. Ihmisten mielikuvissa filosofia voi olla ”aika vaikeasti konkretisoitavaa, vähän semmoista mömmöä”. Teeri myöntää myös, että Saarisen kutsuminen johtoryhmään vähän jännitti häntä ennakolta.

- Tieteilijöillä on taipumus suhtautua vähän kyynisesti sellaisiin asioihin, jotka eivät ole ihan eksaktia tiedettä, ja minua jännitti miten Esa otetaan vastaan. Tilaisuuden jälkeen kyllä ymmärsin, miksi yrityksetkin pyytävät häntä johtoryhmän coachiksi: hänen puheensa oli hyvin konk-

reettista ja asiantuntevaa, eikä todellakaan mitään kevyttä asiaa. Näki, että Esa on tehnyt tällaista työtä johtoryhmienkin kanssa tosi paljon ja omaa neuvoansa noudattaen oli tosissaan. Se oli vakavissaan tehtyä, ei kevyttä. Siinä oli keveyttä mutta se ei missään tapauksessa ollut kevyt sessio.

Saarisesta puhuessaan Teeri nostaa esille Aallon ”lippulaiva-asiat”. ”Ne eivät ole kaikissa tapauksissa syntyneet Aallon valtavirrasta, ”mainstream-professorikunnasta”, vaan nyt ylpeinä esiteltäviä kärkijuttuja ovat synnyttäneet myös omia polkujaan kulkeneet henkilöt, mistä Saarinen ja hänen juttunsa Aallossa on yksi ilmentymä.”

- Voi ehkä hyvälläkin syyllä kysyä, miksi teknillisessä yliopistossa on otettu aikanaan filosofi töihin, mutta nyt kun sen näkee tässä kontekstissa, se on ihan helppo ymmärtää. Sillä on ihan valtava lisäarvo ja ehkä vielä erityisesti tällaisten tieteilijöiden aika mekanistisessakin maailmankuvassa, että mennään asioihin myös tunteiden tai inhimillisen kautta.

- Kun pyritään tekemään isoja muutoksia, on hirveän tärkeää antaa tilaa sille, mikä ei ole itsestään selvää. On täysin selvää, että tarvitsemme huippufyysikoita ja huippukauppatieteilijöitä, mutta se että filosofillakin voi olla oma tärkeä paikkansa tässä, se ei ole yhtä selvää. On hyvä, että TKK:lla on aikoinaan annettu filosofille tilaa, ja aion sitä perinnettä jatkaa. Tarvitsemme sellaisia henkilöitä, jotka herättävät meidät eri näkökulmien löytämiseen.

Teeri on selvästi tyytyväinen siihen, että Aalto ja aiemmin TKK on antanut Esa Saariselle tilaa ja sitä myötä mahdollistanut erään kärkihankkeen kehittymisen. Lopuksi vielä yksi kysymys rehtorille: miten Teeri näkee Esa Saarisen sopivan yhteen Aallon arvojen kanssa?

- Vapaus, intohimo, vastuullisuus, integriteetti... Rohkeus! Niin, Esahan on meidän arvojen ruumiillistuma!